

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1968-1969.

20 MAART 1969.

**Ontwerp van wet tot instelling van een
gewaarborgd inkomen voor bejaarden.**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
TEWERKSTELLING, DE ARBEID EN DE SOCIALE
VOORZORG (1) UITGEBRACHT
DOOR DE HEER **VANDEPUTTE**.

MIJNE HEREN,

Het ontwerp waarover wij de eer hebben verslag uit te brengen is een bij uitstek sociaal ontwerp als men denkt aan diegenen die er de begunstigten zullen van zijn : de behoeftige bejaarden.

Het gestelde doel : de grootste nood lenigen van één van de minst bevoordeligde bevolkingsgroepen, is zo belangwekkend dat het ontwerp met een zekere sympathie werd onderzocht in uw Commissie. Dit belette deze nochtans niet kritiek uit te brengen over zekere punten, zoals uit dit verslag moge blijken.

Uiteenzetting van de Minister.

Het wetsontwerp tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, aldus de Minister, vindt zijn oorsprong in het punt 127 van de bijlage aan de regeringsverklaring; dit punt voorziet o.m. in het verze-
ren van een gewaarborgd inkomen aan al de personen die de normale pensioenleeftijd hebben bereikt.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Remson, voorzitter; Beghin, Bury, Carpels, Cathenis, Cuvelier E., Daems, De Clercq C., De Rore, Duvivier, Heylen, Kevers, Lagasse, Magé, Merchiers, Parmentier, Pedé, Roosens, Smet, Van Heupen, Verhaegen en Vandeputte, verslaggever.

R. A 7875

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

223 (Zitting 1968-1969) : Ontwerp van wet overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1968-1969.

20 MARS 1969.

**Projet de loi instituant un revenu garanti
aux personnes âgées.**

RAPPORT

FAIT AUNOM DE LA COMMISSION DE
L'EMPLOI, DU TRAVAIL ET
DE LA PREVOYANCE SOCIALE (1)
PAR M. **VANDEPUTTE**.

MESSIEURS,

Le projet de loi qui est soumis à vos délibérations est un projet social par excellence si l'on songe à ceux qui sont appelés à en être les bénéficiaires : les personnes âgées nécessiteuses.

En raison de son objectif, qui est de soulager la plus grande misère d'un des groupes les plus déshérités de la population, le texte a été examiné avec sympathie par votre Commission. Ce qui ne l'a toutefois pas empêché de formuler des critiques contre certains points, ainsi qu'il ressortira du présent rapport.

Exposé du Ministre.

Le projet de loi instituant un revenu garanti aux personnes âgées a pour but de réaliser le point 127 de l'annexe à la déclaration gouvernementale; ce point prévoit notamment l'octroi d'un revenu garanti à toutes les personnes qui ont atteint l'âge normal de la pension.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Remson, président; Beghin, Bury, Carpels, Cathenis, Cuvelier E., Daems, De Clercq C., De Rore, Duvivier, Heylen, Kevers, Lagasse, Magé, Merchiers, Parmentier, Pedé, Roosens, Smet, Van Heupen, Verhaegen et Vandeputte, rapporteur.

R. A 7875

Voir :

Document du Sénat :

223 (Session de 1968-1969) : Projet de loi transmis par la Chambre des Représentants.

Voor 1969 worden de bedragen respectievelijk vastgesteld op 30.000 frank voor een gezin op 20.000 frank voor een alleenstaande.

Het punt 128 van dezelfde bijlage voorziet in een jaarlijkse verhoging van ten minste 10 pct.

Ons land beschikt over een stelsel van pensioenregelingen voor de zogenaamde gevestigde groepen; dit is het geval voor : de ambtenaren, de werknemers, de zelfstandigen. Deze regelingen hebben betrekking op hen die een beroepsarbeid uitoefenen.

Het is echter algemeen bekend dat bepaalde personen, door omstandigheden afhankelijk of onafhankelijk van hun wil, geen beroepsarbeid hebben uitgeoefend.

De wetgever heeft deze personen, op het ogenblik dat zij de pensioenleeftijd hebben bereikt niet aan hun lot overgelaten; voor hen werd nl. de wetgeving betreffende het ouderdoms- en overlevingspensioen voor vrijwillig verzekerden tot stand gebracht.

Deze wet is gesteund op de kapitalisatie; dit betekent dat door het storten van de vrijwillige bijdrage de belanghebbenden een rente verwerven die hen een inkomen moet waarborgen, nadat zij de voorgeschreven leeftijd (normaal 65 jaar of 60 jaar) hebben bereikt.

Deze wetgeving is een van de oudste sociale wetgevingen van ons land; normaal zou men mogen veronderstellen, dat de bevolking op een voldoende wijze van deze mogelijkheid tot het zich vestigen van een rente gebruik heeft gemaakt en het bedrag waarop zij aanspraak kan maken in staat moet zijn om in het levensonderhoud te voorzien.

Dit is echter op verre na niet het geval; daarom heeft de wetgever een aanvulling voorzien, genoemd « ouderdomsrentebijslag » en waarvan de uitgave ten laste valt van de Staat.

Deze ouderdomsrentebijslag is een aanvulling van de rente en is wegens dit feit degressief; de wetgever ging namelijk uit van de veronderstelling dat jongere mensen in staat zijn meer stortingen te verrichten en zich dus een hogere rente te verzekeren. Uitgaande van dit beginsel is het bedrag van de ouderdomsrentebijslag gekoppeld aan het geboortjaar : een persoon die 10 jaar geleden 65 jaar werd zou, mits het vervullen van de gestelde voorwaarden, een hogere ouderdomsrentebijslag genieten dan een persoon die pas over 10 jaar 65 jaar zou worden.

Om aanspraak te kunnen maken op een ouderdomsrentebijslag moeten volgende voorwaarden vervuld zijn :

1. In principe moet de gerechtigde stortingen als vrijwillig verzekerde hebben gedaan.

Per ontbrekende storting wordt een vermindering toegepast. Zelfs diegenen die geen enkele storting hebben gedaan kunnen nog op een gedeelte van de ouderdomsrentebijslag aanspraak maken.

2. De bijslag is afhankelijk van een onderzoek naar de bestaansmiddelen. Dit schijnt logisch omdat de uitgaven volledig ten laste zijn van de Staat.

Pour l'année 1969, les taux sont respectivement fixés à 30.000 francs pour un ménage et à 20.000 francs pour un isolé.

Le point 128 de l'annexe précité prévoit une majoration d'au moins 10 % par an.

Notre pays possède un ensemble de régimes de pension pour ce qu'on appelle les groupes établis, tels les fonctionnaires, les travailleurs salariés, les indépendants. Ces régimes s'appliquent aux personnes qui peuvent se prévaloir d'une carrière professionnelle.

Mais il est de notoriété publique que, par suite de circonstances indépendantes ou non de leur volonté, certaines personnes n'ont pas exercé d'activité professionnelle.

Celles-ci ne sont pas abandonnées à leur sort au moment où elles ont atteint l'âge de la pension; en effet, c'est à leur intention que la législation sur les pensions de retraite et de survie au profit des assurés a été adoptée.

Cette loi est fondée sur la capitalisation; en d'autres termes, les intéressés acquièrent, en versant une cotisation volontaire, le droit à une rente destinée à leur garantir un revenu après qu'elles auront atteint l'âge prévu (65 ou 60 normalement).

Il s'agit d'une des plus anciennes de nos législations sociales; normalement, on pourrait supposer que la population a fait suffisamment usage de cette possibilité de se constituer une rente et que le montant auquel les intéressés peuvent prétendre doit suffire à assurer leur entretien.

Or, il s'en faut de beaucoup qu'il en soit ainsi; c'est pourquoi le législateur a prévu un complément, appelé « majoration de rente de vieillesse », dont le paiement est à la charge de l'Etat.

Cette majoration vient compléter la rente et, de ce fait, elle est dégressive; en effet, le législateur est parti de l'idée que les jeunes sont en mesure d'effectuer des versements plus importants et de s'assurer ainsi une rente plus élevée. Sur la base de ce principe, le taux de la majoration de rente de vieillesse varie en fonction de l'année de naissance; une personne ayant atteint l'âge de 65 ans il y a 10 ans bénéficierait, s'il remplit les conditions prévues, d'une majoration de rente plus importante qu'une personne qui n'atteindrait le même âge que dans 10 ans.

Pour pouvoir prétendre à ladite majoration, le demandeur doit remplir les conditions suivantes :

1. En principe, avoir effectué des versements en qualité d'assuré libre.

Une déduction est opérée par versement manquant. Même ceux qui n'ont pas effectué de versements peuvent encore prétendre à une partie de la majoration de rente de vieillesse.

2. L'octroi de la majoration est subordonné à une enquête sur les ressources. Cela paraît logique, les dépenses étant intégralement supportées par l'Etat.

Uit de toepassing van deze wetgeving is gebleken dat veruit het grootste deel van de gerechtigden niet of slechts gedeeltelijk met hun stortingen in regel zijn, zodat het bedrag van de ouderdomsrentebijslag waarop zij aanspraak kunnen maken zeer gering is; dit moge blijken uit de volgende cijfers :

— een gehuwd man geboren in 1904 die geen stortingen deed kan maximum aanspraak maken op 12.624 frank per jaar aan index 137,5 der kleinhandelsprizen;

— een vrouw geboren in 1909 die geen stortingen deed kan aanspraak maken op een maximumbedrag van 6.266 frank per jaar aan dezelfde index.

Om deze « minbedeelden » te helpen zijn er twee mogelijkheden :

1. Zij kunnen zich wenden tot de commissies van openbare onderstand. De Regering is van oordeel dat, niettegenstaande de openbare onderstand nooit zal kunnen worden uitgeschakeld omdat er steeds individuele personen op haar zullen moeten beroep doen, de overheid alle initiatieven moet nemen om aan iedereen en in het bijzonder aan de bejaarden, progressief een behoorlijk inkomen te waarborgen.

2. De wetgever kan het wettelijk recht op bijstand scheppen ten laste van de Staat. Dit is het hoofddoel van deze wet. De regering erkent dat de voorgeschreven bedragen niet van aard zijn om onmiddellijk de belanghebbenden op een volkomen wijze te helpen; zij verzoekt het Parlement dit beginsel te willen aanvaarden, met dien verstande dat alles moet worden in het werk gesteld opdat de in de regeringsverklaring vooropgestelde verhogingen zo vlug mogelijk zouden worden toegekend.

**

Meer dan eens wordt gevraagd naar het aantal personen die vallen onder de toepassing van deze wet; sommigen gaan zelfs zover te beweren dat er meer dan 300.000 gepensioneerden zijn in ons land die in armoede leven.

Wij moeten met de interpretatie van de statistieken zeer voorzichtig zijn. De personen of instellingen die dergelijke cijfers bekendmaken steunen o.m. op de statistieken die gepubliceerd worden door de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen; deze openbare instelling, afhankelijk van de Minister van Sociale Voorzorg, publiceert regelmatig statistieken waarin gepensioneerden worden onderverdeeld in groepen en dit naar gelang het maandbedrag dat hun wordt uitbetaald; zo vinden wij in deze tabellen het aantal gepensioneerden die minder dan 1.000 frank ontvangen, van 1.000 frank tot 1.500 frank, van 1.500 frank tot 2.000 frank, enz...

Het is echter verkeerd te beweren dat al deze personen in armoede leven. In deze statistieken komen o.m. voor :

— de werknemers met een gedeeltelijke loopbaan : o.m. de vrouwen die vóór hun huwelijk enkele jaren

L'application de cette législation a révélé que la très grande majorité des bénéficiaires n'était pas en règle avec les cotisations, ou ne l'était qu'en partie, de sorte que le taux de la majoration de rente à laquelle ils peuvent prétendre reste fort modeste; c'est ce qui ressort des chiffres suivants :

— un homme marié, né en 1904, et n'ayant pas effectué de versements, peut prétendre au maximum à un montant de 12.624 francs par an (l'indice 137,5 des prix de détail);

— une femme, née en 1909, et n'ayant pas effectué de versements, peut prétendre à un taux maximum de 6.266 francs par an (même indice).

Pour aider ces « défavorisés », il existe deux possibilités :

1. Les intéressés peuvent s'adresser aux commissions d'assistance publique. Le Gouvernement estime que, s'il est vrai que l'assistance publique ne pourra jamais être supprimée parce qu'il y aura toujours des personnes qui devront y recourir, il appartient aux autorités de prendre toutes les initiatives requises pour garantir progressivement à tous, et particulièrement aux personnes âgées, un revenu convenable.

2. Le législateur peut créer le droit légal à l'assistance à charge de l'Etat. Tel est l'objectif essentiel du présent projet de loi. Le Gouvernement reconnaît que les taux prévus ne permettront pas, dans l'immédiat, d'apporter aux intéressés toute l'aide qu'il faudrait; il invite le Parlement à en adopter le principe, étant entendu que tout doit être mis en œuvre pour que les majorations proposées dans la déclaration gouvernementale puissent être accordées dans les délais les plus brefs.

**

On a posé plus d'une fois la question de savoir quel sera le nombre des bénéficiaires de la présente loi; certains vont même jusqu'à affirmer que notre pays compte plus de 300.000 pensionnés vivant dans le besoin.

Une grande circonspection s'impose dans l'interprétation des statistiques. Les personnes ou les organismes qui avancent de tels chiffres se basent notamment sur les statistiques établies par la Caisse nationale des pensions de retraite et de survie; cet établissement public, qui relève du Ministre de la Prévoyance sociale, publie régulièrement des statistiques dans lesquelles les pensionnés sont répartis suivant l'importance de l'arrérage mensuel; ainsi, on trouve dans ces tableaux le nombre de bénéficiaires recevant moins de 1.000 francs, 1.000 à 1.500 francs, 1.500 à 2.000 francs, etc.

Mais il est inexact de dire que toutes ces personnes vivent dans le besoin. Les statistiques en question se rapportent notamment aux catégories suivantes :

— travailleurs à carrière incomplète : il s'agit notamment de femmes qui, avant leur mariage, ont

hebben gewerkt en die op 60-jarige leeftijd aanspraak kunnen maken op een deel van het werknemerspensioen;

— de zelfstandigen met een gedeeltelijk pensioen die geen aanspraak kunnen maken op een volledig pensioen wegens andere inkomsten;

— de gepensioneerden van de openbare besturen en die voordien enkele jaren in de private nijverheid hebben gewerkt.

Hieruit blijkt dat het voorbarig is te beweren dat al deze personen als behoeftigen moeten worden aanzien.

De hoofdbegunstigden van deze wet zullen zijn de beroepslozen : gehandicapten, ongehuwde vrouwen die thuis bleven om hun ouders te verzorgen, mensen die over eigen middelen beschikten om zonder beroepsarbeid te leven doch wier middelen op latere leeftijd zijn uitgeput, enz.

Het aantal wordt geraamd op 40 à 50.000.

Hierbij moeten wij voegen de gepensioneerden uit de andere sectoren die slechts een gedeeltelijk pensioen ontvangen wegens een onvolledige loopbaan, en die noch persoonlijk noch via hun echtgenoot over voldoende andere levensmiddelen beschikken.

*
**

De Begroting voor pensioenen bevat een krediet van 1 miljard 375 miljoen tot het bekostigen van de uitgaven die voortvloeien uit de toepassing van deze wet.

Dit krediet is bestemd voor :

— de eerbiediging van de verworven rechten die voortspruiten uit de toepassing van de wetgeving betreffende de vrijwillig verzekerden;

— de terugbetaling van leningen die in het verleden werden aangegaan en die moesten aangewend worden om het verschil te dekken tussen de werkelijke uitgaven en het jaarlijks krediet dat in de begroting voor pensioenen was ingeschreven;

— het toekennen van de nieuwe voordelen die in dit ontwerp zijn voorzien.

Het voornaamste voordeel, het gewaarborgd inkomen, komt neer op een gevoelige verhoging van de huidige ouderdomsrentebijslag.

Zij die niet gestort hebben, en dit is de grote massa, zien hun inkomen verhogen van $\pm$ 8.000 frank naar 20.000 frank voor alleenstaanden, en van $\pm$ 13.000 frank naar 30.000 frank voor gezinnen.

Het ontwerp verleent aan de Koning de bevoegdheid om deze bedragen te verhogen indien de middelen waarover de Regering beschikt zulks toelaten.

Daarenboven wordt in de mogelijkheid voorzien om bij koninklijk besluit een gedeelte van het inkomen vrij te stellen, en een gedeelte van het pensioen buiten rekening te stellen. Ter verduidelijking van deze bepa-

travaillé pendant quelques années, et qui, à l'âge de 60 ans, peuvent prétendre à une partie de la pension du régime des travailleurs salariés;

— indépendants ne bénéficiant que d'une pension partielle et qui ne peuvent prétendre à une pension complète en raison des autres revenus dont ils disposent;

— pensionnés des administrations publiques qui avaient été occupés antérieurement durant quelques années dans le secteur privé.

Il résulte de ce qui précède qu'il serait imprudent d'affirmer que toutes ces personnes doivent être considérées comme nécessiteuses.

Les principaux bénéficiaires de la loi seront les sans profession : handicapés, femmes célibataires qui sont restées à la maison pour soigner leurs parents, personnes qui disposaient de revenus propres sans devoir vivre d'une activité professionnelle mais dont les moyens financiers se sont épuisés lorsqu'elles ont atteint un âge plus avancé, etc.

D'après les estimations, leur nombre se situe entre 40 à 50.000.

Il faut y ajouter les pensionnés des autres secteurs qui n'ayant accompli qu'une carrière incomplète, ne bénéficient que d'une pension partielle et qui ne disposent pas d'autres ressources suffisantes, ni personnelles, ni dans le chef de leur conjoint.

*
**

Le budget des Pensions prévoit un crédit de 1 milliard 375 millions destiné à couvrir les dépenses découlant de l'application de la loi.

Ce crédit est destiné à assurer :

— la sauvegarde des droits acquis résultant de l'application de la législation relative aux assurés libres;

— le remboursement d'emprunts contractés dans le passé et qui devaient servir à couvrir la différence entre les dépenses réelles et le crédit annuel inscrit au budget des Pensions;

— l'octroi des nouveaux avantages prévus par le présent texte.

Le principal de ces avantages, c'est-à-dire le revenu garanti, représente un relèvement sensible du taux actuel de la majoration de rente de vieillesse.

Ceux qui n'ont pas effectué de versements, et c'est la grande majorité, verront leurs ressources passer de $\pm$ 8.000 francs à 20.000 francs pour un isolé, et de $\pm$ 13.000 francs à 30.000 francs pour un ménage.

Le projet autorise le Roi à augmenter ces montants si les moyens financiers dont dispose le Gouvernement le permettent.

De plus, le projet prévoit la possibilité d'immuniser par arrêté royal une partie des ressources et de ne pas tenir compte d'une partie de la pension. Pour plus de précisions sur la portée de ces dispositions, le Ministre

lingen verwijst de heer Minister naar het Verslag van Volksvertegenwoordiger Mevrouw Verlackt-Gevaert dat namens de Commissie voor de Sociale Voorzorg van de Kamer werd uitgebracht.

De Regering is van oordeel dat de bestaande wetgeving betreffende het pensioen van de vrijwillig verzekerden in het verleden uitstekende diensten heeft bewezen. Zij kon met de haar ter beschikking gestelde kredieten de huidige ouderdomsrentebijslagen met ongeveer 25 % verhogen. De Regering is nochtans van oordeel dat een nieuwe weg moet worden ingeslagen. Wij leven inderdaad niet meer in een tijd van reparatiemaatregelen, het is de tijd van de hervormingen. Wij moeten weggroeien van de « onderstand » om te komen tot een « recht op bijstand ».

De Regering nodigt dan ook de Senaat uit dit ontwerp goed te keuren; het betekent een nieuwe stap naar het beginsel : reële welvaart voor allen.

De Minister verwijst zelf nog naar een aantal opwerpingen welke tegen het ontwerp worden gemaakt.

1. *De basisbedragen zijn zeer gering.* Dat neemt niet weg dat een meeruitgave van het Rijk van 400 miljoen in één jaar toch een belangrijke inspanning vertegenwoordigt, waarvoor de Minister begrip vraagt. Hij hoopt overigens zo spoedig als financieel mogelijk deze basisbedragen te kunnen verhogen.

2. *Er zijn buiten de bejaarden, nog andere bevolkingsgroepen die een gewaarborgd inkomen zouden verwelkomen.* De Minister geeft dat toe, maar wijst er op dat er met één categorie moet begonnen worden. Men vergeet niet dat de Regering ook inspanningen doet voor de gehandicapten.

3. *Het onderzoek naar de bestaansmiddelen zal zeer streng zijn.* Inderdaad, zegt de Minister. Hij geeft toe dat daarbij een grote bevoegdheid aan de Koning wordt verleend. Dit heeft als voordeel echter dat deze reglementering op betrekkelijk eenvoudige wijze kan versoepeld worden, zo dat aangewezen is. De Minister geeft er nochtans de voorkeur aan de basisbedragen te verhogen, vooral het onderzoek naar de bestaansmiddelen te versoepelen. Men mag trouwens niet vergeten dat een gedeelte van de bestaansmiddelen vrijgesteld is en dat ook op de pensioenen een abattement kan worden toegepast.

4. *Het nut van het ontwerp wordt betwijfeld voor degenen die gesteund worden door commissies van openbare onderstand.* Deze laatsten gaan eenvoudig hun steun verminderen. De Minister is daar niet van overtuigd, maar zelfs zo dit het geval zou zijn, dan geeft hij nog de voorkeur aan een recht op bijstand, bij wet geregeld, boven een steun die kan verschillen naar gelang de commissie van openbare onderstand.

5. *De omvang van de stortingen voor de vrijwillige verzekering zal afnemen.* Het ontwerp laat de mogelijkheid bestaan om verder stortingen te verrichten; de aldus gevormde pensioenen kunnen ten dele niet in aanmerking worden genomen voor het onderzoek naar

renvoie au rapport fait par Madame Verlackt-Gevaert au nom de la Commission de la Prévoyance sociale de la Chambre.

Le Gouvernement est d'avis que l'actuelle législation sur la pension des assurés libres a été très utile dans le passé. Les crédits mis à sa disposition lui auraient permis d'augmenter de quelque 25 % le montant actuel des majorations de rente de vieillesse. Toutefois, le Gouvernement estime qu'il convient de s'engager dans une voie nouvelle. En effet, notre époque n'est plus celle de mesures de réparation, mais des réformes. Nous devons abandonner l'idée de « l'assistance publique » pour arriver à un « droit à l'assistance ».

C'est pourquoi le Gouvernement invite le Sénat à adopter le projet; celui-ci constitue un nouveau pas dans la réalisation du principe du bien-être réel pour tous.

Ensuite, le Ministre a relevé lui-même certaines objections qui ont été formulées à l'égard du projet.

1. *Les taux de base sont très modiques.* Il n'empêche qu'une dépense supplémentaire de 400 millions à charge de l'Etat pour une seule année constitue un effort important et le Ministre demande de l'apprécier. Il espère d'ailleurs être en mesure de relever ces taux de base aussitôt que l'état des finances publiques le permettra.

2. *Outre les personnes âgées, il existe encore d'autres groupes de la population pour qui un revenu garanti serait le bienvenu.* Le Ministre en convient, mais fait observer qu'il faut bien commencer par une catégorie. Il ne faut pas oublier que le Gouvernement s'efforce également d'améliorer le sort des handicapés.

3. *L'enquête sur les ressources sera très sévère.* En effet, dit le Ministre. Il admet que le texte confère de larges pouvoirs au Roi. Mais cela a l'avantage que cette réglementation pourra être assouplie d'une manière relativement simple, au cas où la chose s'indique. Le Ministre préfère cependant que les taux de base soient relevés avant l'assouplissement de l'enquête sur les ressources. Il ne faut d'ailleurs pas oublier qu'une partie des ressources est immunisée et qu'un abattement peut également être appliqué aux pensions.

4. *On met en doute l'utilité du projet pour ceux qui sont secourus par les commissions d'assistance publique.* Ces dernières vont tout simplement réduire leur aide. Le Ministre n'en est pas convaincu, mais même s'il devait en être ainsi, il préférerait encore un droit à l'assistance, réglé par la loi, à une aide susceptible de varier d'après les diverses commissions d'assistance publique.

5. *Le volume des versements pour l'assurance libre se réduira.* Le projet laisse ouverte la possibilité de continuer les versements; dans l'enquête sur les ressources, une partie des pensions ainsi constituées ne sera pas prise en considération. La pension constituée

de bestaansmiddelen. Het gevormd pensioen blijft geïndexeerd. De wet van 12 februari 1963 blijft aldus zoals voorheen de ideale verzekeringsvorm voor diegenen die — als niet-verplicht verzekerde — vrijwillig willen aansluiten bij een pensioenregeling.

**

Bespreking.

1. Door een lid wordt gevraagd welke de toestand zal zijn van de zelfstandigen met onvolledige loopbaan, die voorheen nog aanspraak konden maken op een beperkte ouderdomsrentebijslag.

De Minister antwoordt dat het huidige ontwerp van een nieuwe gedachte uitgaat. Men wenst niet meer door toekenning van een aanvullend voordeel een onvolledige loopbaan om zo te zeggen aan te vullen. Men gaat nu uit van het bedrag van de toegekende voordelen. Het is dit bedrag dat eventueel, door toekenning van een gewaarborgd inkomen, zal worden aangevuld.

Waarom deze gewijzigde optiek ?

Zij laat toe een inkomen te verlenen waar er werkelijk nood is. Men kan niet zeggen dat dit nog het geval was voor diegenen die bv. een pensioen in de regeling voor werknemers voor 4/5en van een loopbaan hadden bekomen. Wat van belang is voor de gepensioneerden is immers niet of zij 45/45en als loopbaan bewezen, maar wel het (globaal) pensioenbedrag dat zij in handen krijgen.

De bedragen van de rentebijslag — overigens degressief naar gelang het geboortjaar — waren al zo onbelangrijk dat het verdwijnen van de hoop op het bekomen van een gedeelte van deze bedragen niet als een ernstig nadeel kan beschouwd worden.

Een gedeelte van de pensioenen kan trouwens niet afgetrokken worden van het gewaarborgd inkomen (artikel 10 van het ontwerp). Dit abattement zou uniform zijn zowel voor werknemers als voor zelfstandigen, als voor andere gepensioneerden. Aangezien de pensioenbedragen van de regeling voor zelfstandigen doorgaans kleiner zijn dan deze van andere pensioenregelingen en het abattement uniform is zullen de zelfstandigen eerder van het abattement genieten dan andere groepen gepensioneerden.

Terloops drukt de Minister de wens uit dat het onderzoek van de loopbaan in de pensioenregeling voor zelfstandigen soepeler zou gebeuren. Het aantal gedeeltelijke pensioenen in deze regeling neemt onrustwekkend toe. Moesten meer pensioenen voor volledige loopbanen worden toegekend, dan zouden minder zelfstandigen aangewezen zijn op rentebijslag (voorheen) of gewaarborgd inkomen (in de toekomst).

2. Betreffende de financieringsmoeilijkheden die beletten om de basisbedragen van het gewaarborgd inkomen te verhogen, stelt een lid voor meerinkomsten te zoeken door een bijkomende taxatie op de inkomsten van meer dan 500.000 frank per jaar.

reste indexée. La loi du 12 février 1963 demeure donc, comme auparavant, la forme idéale d'assurance pour ceux qui désirent adhérer à un régime de pension en qualité d'assurés libres.

**

Discussion.

1. Un membre demande quel sera le sort des indépendants à carrière incomplète qui auparavant pouvaient prétendre à une majoration de rente de vieillesse limitée.

Le Ministre répond que le projet en discussion part d'une conception nouvelle. L'objectif n'est plus de compléter, pour ainsi dire, une carrière incomplète par l'octroi d'un avantage complémentaire. On se basera désormais sur le montant des avantages accordés. C'est ce montant qui sera éventuellement complété par l'octroi d'un revenu garanti.

Pourquoi cette optique nouvelle ?

Elle permet d'accorder des ressources là où le besoin en existe réellement. On ne peut pas dire que c'était encore le cas, par exemple, pour ceux qui avaient obtenu une pension dans le régime des travailleurs salariés pour les 4/5 d'une carrière. En effet, l'important pour les pensionnés, ce n'est pas le fait de justifier les 45/45 de la carrière, mais le montant (global) de la pension qu'ils reçoivent effectivement.

Les montants de la majoration de rente — d'ailleurs dégressifs d'après l'année de naissance — étaient déjà si minimes qu'on ne saurait considérer comme un préjudice grave le fait que les intéressés ne pourront plus espérer en obtenir une partie.

D'ailleurs, une partie des pensions peut ne pas être défalquée du revenu garanti (article 10 du projet). Le montant de cet abattement serait le même, pour les travailleurs salariés, les indépendants et les autres pensionnés. Comme dans le régime des indépendants, les taux de pension sont souvent inférieurs à ceux d'autres régimes et que l'abattement est uniforme, ce seront les indépendants qui bénéficieront surtout de l'abattement, plutôt que d'autres catégories de pensionnés.

En passant, le Ministre exprime le vœu que l'examen de la carrière dans le régime de pension des indépendants soit assoupli. Le nombre de pensions partielles dans ce régime s'accroît d'une façon inquiétante. Si les pensions accordées pour une carrière complète étaient plus nombreuses, moins d'indépendants seraient dans l'obligation de demander la majoration de rente (régime antérieur) ou le revenu garanti (à l'avenir).

2. En ce qui concerne les difficultés de financement qui empêchent de relever les taux de base du revenu garanti, un membre propose de trouver des recettes supplémentaires dans une nouvelle taxation des revenus de plus de 500.000 francs par an.

Er wordt echter op gewezen dat het niet rechtvaardig zou zijn de basisbedragen van het gewaarborgd inkomen hoger te stellen dan de basisbedragen van enige verplichte pensioenregeling, rekening houdend met de aftrek van een abattement.

Iemand die nooit enige inspanning om te storten heeft moeten doen mag niet meer als uitkering (gewaarborgd inkomen) ontvangen, dan iemand die een ganse loopbaan lang trouw pensioenbijdragen betaalde.

Wil men nochtans de basisbedragen van het gewaarborgd inkomen tijdens de eerstkomende jaren met minstens 10 % per jaar verhogen, dan zal het noodzakelijk zijn de basisbedragen in de pensioenregeling voor zelfstandigen eveneens hoger te stellen.

**

Artikelsgewijze bespreking.

Artikel één.

Deze wet wordt in de eerste plaats gemaakt voor de Belgen. Voorwaarde tot uitbetaling is echter dat zij in België verblijven.

De laatste alinea maakt het de Koning mogelijk uitzonderingen te voorzien, b.v. een verblijf in het buitenland voor een beperkte tijd wegens gezondheidsredenen.

Het afsluiten van een wederkerigheidsovereenkomst laat toe een vreemdeling op gelijke voet met een Belg te behandelen onder voorbehoud van een verblijf van 5 jaar in België vóór de datum van opening van het recht, voorwaarde welke wel aan een vreemdeling maar niet aan een Belg gesteld wordt. Deze bepaling is niet in strijd met de verordeningen n° 3 en 4 van de E.E.G.

Het afsluiten van een wederkerigheidsovereenkomst zal niet tot gevolg kunnen hebben dat het gewaarborgd inkomen in den vreemde zou worden uitbetaald. De enige voorwaarde van een verblijf van 5 jaar in België zou al te onbelangrijk zijn en sommige vreemdelingen ertoe aanzetten deze 5 jaar in België door te brengen om dan voor de rest van hun dagen naar hun vaderland terug te keren en er te leven van het Belgisch gewaarborgd inkomen. Men mag niet vergeten dat het hier gaat om een voordeel dat uitsluitend door de Belgische Staat betaald wordt.

Een Belgisch man, gehuwd met een vreemde vrouw, kan het basisbedrag van 30.000 frank bekomen, ook al vervult de vrouw geenszins de gestelde voorwaarden om, ware zij alleenstaande, het gewaarborgd inkomen te verkrijgen.

Het artikel wordt eenparig aangenomen.

Artikel 2.

Sommige leden betreuren het dat gescheiden echtgenoten of alleenstaanden die feitelijk toch met een persoon van het ander geslacht samenwonen en samen leven elk het bedrag van alleenstaanden zullen verliezen wanneer zij in het huwelijk treden.

Un membre fait cependant observer qu'il ne serait pas équitable de fixer les taux de base du revenu garanti à un niveau supérieur à celui des taux de base de n'importe quel régime obligatoire de pension, compte tenu de l'existence d'un abattement.

Il ne se concevrait pas que des personnes qui n'ont jamais dû faire le moindre effort pour effectuer des versements, bénéficieraient de prestations (revenu garanti) supérieures à celles octroyées aux personnes qui, durant toute une carrière, ont régulièrement versé leurs cotisations de pension.

Si, malgré tout, on entend relever les taux de base du revenu garanti d'au moins 10 % par an au cours des prochaines années, il faudra également majorer les taux de base dans le régime de pension des indépendants.

**

Discussion des articles.

Article premier.

La présente loi est faite avant tout pour les Belges. Toutefois les paiements sont subordonnés à la condition qu'ils résident en Belgique.

Le dernier alinéa permet au Roi de prévoir des exceptions, par exemple un séjour d'une durée limitée à l'étranger pour des raisons de santé.

La conclusion d'une convention de réciprocité permet d'accorder un avantage semblable à un étranger, sous cette réserve qu'il doit avoir résidé en Belgique pendant les cinq années qui précèdent la date d'ouverture du droit, cette condition étant imposée aux étrangers mais non aux Belges. Cette disposition n'est pas contraire aux règlements n°s 3 et 4 de la C.E.E.

La conclusion d'une convention de réciprocité ne pourra avoir pour effet que le revenu garanti soit payé aux personnes résidant à l'étranger. A elle seule, la condition de résidence de cinq années en Belgique serait insuffisante, car elle inciterait certains étrangers à passer cinq années en Belgique et à rentrer ensuite, pour le reste de leurs jours, dans leur pays pour y vivre du revenu garanti octroyé par la Belgique. Il ne faut pas oublier qu'il s'agit d'un avantage dont la charge est intégralement supportée par l'Etat belge.

Un Belge marié à une étrangère peut bénéficier du montant de base de 30.000 francs, même si cette femme ne remplit nullement les conditions qui seraient requises pour obtenir le revenu garanti si elle était isolée.

L'article est adopté à l'unanimité.

Article 2.

Plusieurs membres déplorent que des époux séparés ou des isolés qui cohabitent avec une personne de l'autre sexe vont perdre le montant accordé aux isolés quand ils se marient.

Hierbij wordt verwezen, ter vergelijking, naar de toestand in andere pensioenregelingen. De voorgestelde regeling is niet ideaal, maar waarschijnlijk de best mogelijke.

Artikels 2 en 3 worden eenparig aangenomen.

Artikel 4.

Bij dit artikel wordt een amendement ingediend. Dit heeft tot doel de aan de oorlogsinvaliden en -weduwen toegekende pensioenen vrij te stellen bij het onderzoek naar de bestaansmiddelen.

Hier volgt de tekst van het amendement :

« § 2 aan te vullen met een 6°, luidende als volgt :

» 6° de renten en pensioenen die aan de oorlogsinvaliden en -weduwen zijn toegekend. »

De auteur stelt vast dat door het hier niet opnemen van deze pensioenen afbreuk wordt gedaan aan een vaste regel in de pensioenwetgeving. Tot dusver werden de pensioenen van oorlogsslachtoffers steeds onttrokken aan de toepassing van cumulatieregels en aan het onderzoek naar de bestaansmiddelen.

De Minister begrijpt de bekommernis van het geachte lid. De wetgever zou nochtans ongelijk hebben van een wetgeving voor behoeftigen gebruik te maken om op onrechtstreekse wijze aanvullende voordelen te verlenen aan oorlogsslachtoffers. Er bestaat voor dezen een specifieke wetgeving en het is daar dat aanvullende voordelen thuishoren. Ook in de wetgeving betreffende gebrekkigen en verminkten, waarnaar de memorie van toelichting van deze wet terloops verwijst, worden de pensioenen voor oorlogsinvaliden en -weduwen in aanmerking genomen voor het onderzoek naar de bestaansmiddelen. Het ontwerp staat dichter bij deze wetgeving — wat zijn doel betreft — dan bij een pensioenwetgeving, zodat de aangehaalde vergelijking niet helemaal opgaat.

Op de vraag waarom dan wel vrijstelling voorzien is voor de renten vermeld in het 5° van artikel 4 antwoordt de heer Minister dat de daar bedoelde bedragen heel wat kleiner zijn dan de invaliditeitspensioenen.

Een ander lid zou kunnen akkoord gaan met het amendement mocht het effect ervan beperkt blijven tot vast te stellen maximumbedragen.

Bij stemming wordt het amendement verworpen met 11 stemmen tegen, 1 voor, bij 1 onthouding.

Op een vraag betreffende het lot van de vrijwillige verzekering antwoordt de Heer Minister dat de mogelijkheid om verder vrijwillig stortingen te doen blijft bestaan. Hij geeft nochtans toe dat één van de redenen, waarom tot dusver zulke stortingen werden gedaan — het bekomen van een rentebijslag —, voor de toekomst wegvalt.

Artikel 4 wordt aangenomen met 11 stemmen voor, 1 tegen, bij 3 onthoudingen.

Sur ce point, il est fait référence, à titre de comparaison, à d'autres régimes de pension. Les dispositions proposées ne sont pas idéales, mais sans doute sont-elles les meilleures possible.

Les articles 2 et 3 sont adoptés à l'unanimité.

Article 4.

Un membre dépose un amendement à cet article. Il vise à immuniser les pensions allouées aux invalides et veuves de guerre, dans le calcul des ressources.

Voici le texte de cet amendement :

« Compléter le § 2 par un 6°, libellé comme suit :

» 6° des rentes et pensions accordées aux invalides et aux veuves de guerre. »

L'auteur de l'amendement constate qu'en ne mentionnant pas lesdites pensions dans ce paragraphe, on déroge à un principe bien établi de la législation sur les pensions. Jusqu'ici, les pensions des victimes de la guerre étaient toujours soustraites à l'application des règles sur le cumul ainsi qu'à l'enquête sur les ressources.

Le Ministre comprend la préoccupation de l'intervenant. Cependant, le législateur aurait tort d'accorder indirectement de nouveaux avantages aux victimes de la guerre par le biais d'une législation destinée aux nécessiteux. Il existe une législation spécifique en faveur des victimes de la guerre et c'est dans celle-ci, et non ailleurs, que des avantages complémentaires auraient leur place. Dans la législation concernant les estropiés et mutilés, à laquelle l'exposé des motifs renvoie incidemment, les pensions des invalides et veuves de guerre sont également prises en considération dans l'enquête sur les ressources. Le présent projet est — quant à son objectif — plus proche de cette législation que d'une législation sur les pensions, de sorte que la comparaison dont on a argué n'est pas tout à fait pertinente.

Un commissaire ayant demandé pourquoi, dans ces conditions, l'immunisation est prévue pour les rentes mentionnées au 5° de l'article 4, le Ministre répond que les taux de celles-ci sont de loin inférieurs aux pensions d'invalidité.

Un autre membre déclare qu'il pourrait marquer son accord sur l'amendement si l'effet de celui-ci restait limité à des maxima à déterminer.

Mis aux voix, l'amendement est rejeté par 11 voix contre 4 et 1 abstention.

Un commissaire ayant demandé quel sera le sort de l'assurance libre, le Ministre répond que le projet laisse subsister la possibilité de poursuivre des versements en qualité d'assuré libre. Il admet cependant que l'un des motifs pour lesquels ces versements étaient effectués jusqu'ici — à savoir l'obtention d'une majoration de rente — n'existera plus à l'avenir.

L'article 4 est adopté par 11 voix contre 1 et 3 abstentions.

Artikelen 5, 6 en 7.

De artikelen 5, 6 en 7 worden eenparig aangenomen.

Bij het onderzoek van artikel 8 vermeldt de Minister de bedragen van 9.000 frank (gezinshoofden) en 6.000 frank (alleenstaanden) die voor de algemene buitenrekeningstelling zouden worden aanvaard.

Artikelen 8 en 9.

De artikelen 8 en 9 worden eenparig aangenomen.

Artikel 10.

Bij het onderzoek van artikel 10 worden als vrijgesteld pensioengedeelte 6.000 frank en 4.000 frank vermeld.

Een gezinshoofd dat dus bestaansmiddelen heeft voor 9.000 frank en een pensioen van 6.000 frank krijgt nog 30.000 frank gewaarborgd inkomen. Totaal: 45.000 frank. Facultatieve pensioen zijn niet bedoeld in artikel 10.

Het artikel wordt aangenomen met algemeenheid van stemmen min 3 onthoudingen. Deze onthoudingen houden verband met het amendement dat bij artikel 4 verworpen werd.

Artikel 11.

Artikel 11 wordt aangenomen met algemene stemmen.

Bij artikel 12 verstrekt de Minister uitleg betreffende de wijze waarop het dossier zal worden samengesteld en onderzocht. De belanghebbenden zullen aan het gemeentebestuur geen inlichtingen inzake hun bestaansmiddelen moeten verstrekken. Deze zullen rechtstreeks aan de centrale administratie moeten worden medegedeeld.

Bij het onderzoek van artikel 13 vindt een lid de sanctie van 6 maand schorsing zwaar ingeval het maar om een kleine vergissing gaat. De Minister antwoordt dat het moet gaan om opzet, moedwil, met de bedoeling een gewaarborgd inkomen te bekomen waarop men geen recht heeft.

Men moet ook het onderscheid maken tussen de vervaltermijn van twee jaar voor de toepassing van de burgerlijke sanctie bepaald bij dit artikel, en de verjaring voor de terugvordering van het onverschuldigd betaalde, geregeld bij artikel 20, door de verwijzing naar artikel 21 van de wet van 13 juni 1966.

Bij artikel 18 wijst de Minister erop dat in het ontwerp, zoals het aan de Commissie werd voorgelegd, de van tafel en bed gescheiden echtgenoten volledig met uit de echt gescheiden personen worden gelijkgesteld. Inderdaad geen van beiden kan als gezinshoofd worden aangezien.

Articles 5, 6 et 7.

Les articles 5, 6 et 7 sont adoptés à l'unanimité.

A l'article 8, le Ministre cite les montants de 9.000 francs (chefs de ménage) et de 6.000 francs (isolés) qui seraient admis en immunisation générale.

Articles 8 et 9.

Les articles 8 et 9 sont adoptés à l'unanimité.

Article 10.

A l'article 10, le Ministre cite les montants de 6.000 francs et de 4.000 francs comme quotité de la pension dont il ne sera pas tenu compte.

Un chef de ménage qui dispose donc de revenus s'élevant à 9.000 francs et d'une pension de 6.000 francs se verra encore accorder 30.000 francs de revenu garanti. Total : 45.000 francs. Les pensions facultatives ne sont pas visées à l'article 10.

L'article est adopté à l'unanimité moins 3 abstentions. Ces abstentions sont motivées par le rejet de l'amendement proposé à l'article 4.

Article 11.

L'article 11 est adopté à l'unanimité.

A l'article 12, le Ministre fournit des éclaircissements sur la manière dont le dossier sera composé et instruit. Les intéressés ne devront pas donner de renseignements à l'administration communale au sujet de leurs ressources. Ces renseignements devront être directement communiqués à l'administration centrale.

A l'article 13, un membre estime qu'une suspension de six mois est une sanction trop grave quand il ne s'agit que d'une légère erreur. Le Ministre répond qu'il doit y avoir dol ou mauvaise foi, dans l'intention d'obtenir un revenu garanti auquel l'intéressé n'a pas droit.

Il faut également faire une distinction entre le délai de prescription de deux ans pour l'application de la sanction civile prévue par cet article et la prescription pour la répétition de l'indu, qui est réglée par l'article 20, lequel se réfère à l'article 21 de la loi du 13 juin 1966.

A l'article 18, le Ministre fait observer que, dans le projet tel qu'il a été soumis à votre Commission, les époux séparés de corps sont assimilés aux divorcés. En effet, aucun des deux ne peut être considéré comme chef de ménage.

Bij het laatste artikel wordt uitleg gevraagd betreffende de datum van 1 juli 1963. Deze datum is verantwoord aangezien het hier erom gaat een duidelijke interpretatie te geven aan de vroegere pensioenwetgeving voor vrijwillig verzekerden. Het is nooit de bedoeling van de wetgever van 1963 geweest om rentebijslag te verlenen aan gerechtigden op een pensioen van de openbare sector zonder dat dit pensioen op enigerlei wijze in aanmerking zou worden genomen voor de vaststelling van deze rentebijslag.

Artikel 12 wordt eenparig aangenomen.

Artikelen 13 tot 26.

Deze artikelen worden eenparig aangenomen.

**

Het ontwerp wordt aanvaard met 12 stemmen bij 3 onthoudingen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
G. VANDEPUTTE.

De Voorzitter,
M. REMSON.

Au dernier article du projet, un commissaire demande des explications au sujet de la date du 1er juillet 1963. Celle-ci est justifiée, puisqu'il s'agit ici de donner une interprétation claire de la législation relative à la pension des assurés libres adoptée antérieurement. Le législateur de 1963 n'a jamais eu l'intention d'accorder une majoration de rente aux bénéficiaires d'une pension du secteur public sans que celle-ci ne soit prise en considération pour le calcul de cette majoration de rente.

L'article 12 est adopté à l'unanimité.

Articles 13 à 26.

Ces articles sont adoptés à l'unanimité.

**

Le projet de loi a été adopté par 12 voix et 3 abstentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
G. VANDEPUTTE.

Le Président,
M. REMSON.